No. 36 — 1842.

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS-BLAD.

Dingsdag 22 Maart.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 18den Maart.

Heden is de raad van ministers weder op de Tuilerien onder voorzitting des konings vergaderd geweest.

— In de zitting van de kamer van afgevaardigden van den 17den Maart, is de wet omtrent de burgerlijke pensioenen in beraadslaging geweest, doch nog voor men tot de behandeling der artikelen overging, met 157 tegen 139 stemmen ter zijde gelegd. Het is de vijfde wet over dat onderwerp, die sedert 1834 bij de kamer is ingediend en aldaar schipbreuk geleden heeft. De leden, die thans de verwerping hebben doorgedrongen, hebben gezegd omtrent het hier te volgen stelsel nog niet genoeg ingelicht te zijn. Vooral ook is het vraagstuk, in hoeverre de Staat verpligt is, na veeljarige trouwe dienst, de ambtenaren uit 's Rijks kas te pensioneren, hier in aanmerking gekomen. Bij de laatst verworpen wet was dit beginsel wel aangenomen, doch zou evenwel van de ambtenaren eene bijdrage tot een pensioenfonds van 5 ten honderd van hunne jaarwedde gevergd zijn; terwijl dan uit 's Rijks kas het ontbrekende aan het fonds om de vast te stellen pensioenen te betalen, regelmatig zou zijn aangevuld. De ministers meenen, dat de pensioenfondsen in Frankrijk tot nu toe telkens in slechten toestand zijn geraakt, omdat de bijdragen der ambtenaren daartoe (1 of later 2 pCt. van hunne jaarwedden) te gering was.

De gedeputeerden der zeehavens, ten getale van omtrent veertig, hebben zich heden morgen in een der bureaux van de kamer vereenigd om over de suikerkwestie te beraadslagen. Vermits het ministerie heeft het gouvernement besloten deze belangrijke aangelegenheid, waaromtrent een wetsontwerp, bij 't welk de binnenlandsche fabrieken tegen schavergoeding opgeheven werden, reeds gereed was, dit jaar te laten rusten. Bovenbedoelde gedeputeerden, die natuurlijk het meest belang bij het gezegd ontwerp hadden, hebben zich verstaan om deputatien bij den president van den raad en den minister van buitenlandsche zaken te zenden.

— Uit Havre schrijft men dat het ontwerp der ministers om dit jaar bovengezegde wet niet aan te bieden, aldaar een grooten indruk heeft gemaakt. De kamer van koophandel is op de ontvangst van het berigt terstond bijeengekomen, en heeft besloten dat, na de haar door verscheidene leden van het kabinet gedane stellige beloften en na het daarmede jongst genomen strijdig besluit, de leden niet langer hunne functien konden blijven waarnemen en gevolgelijk gezamenlijk hunne demissie gaven. Twee der leden zijn met dit besluit naar Parijs vertrokken.

— Bij een dezer dagen genomen besluit wordt aan alle vreemde vlugtelingen die zich in Frankrijk ophouden, vrije overvaart naar Algerie toegezegd, alwaar zij denzelfden onderstand, als in Frankrijk zullen blijven genieten.

— De berigten uit Toulon spreken van eene voor den handel en de nijverheid dier stad belangrijke ontdekking. Men had namelijk zeer digt nabij de stad eene kolenmijn gevonden, waarvan de verkregene stalen van bijzonder goede hoedanigheid waren bevonden.

— Berigten uit de stad Algiers van den 10den Maart geven van den tegenwoordigen toestand der Fransch-Afrikaansche bezitting een zeer gunstig verslag. Overal heerscht diepe rust. *Abd-el-Kader*, ofschoon niet geheel ten onder gebragt, pleegt voor het oogenblik geenerlei vijandelijkheid. Zelfs in de provincie Oran, waar vroeger de Franschen in de daar bezette punten zoo goed als opgesloten waren, en er telkens eene geheele legerafdeeling noodig was, om de meer binnenlands liggende steden, zoo als Mascara, te provianderen, is de gemeenschap thans dagenoeg geheel vrij. Van Mostaganem naar Oran wordt thans de reis door enkele personen, zonder eenig geleide, verrigt; en van de eerstgenoemde plaats, begeven zich kleine karavanen van twintig of dertig kooplieden of kolenisten, naar Mascara, zonder dat zij daarbij gevaar loopen.

— De berigten uit Madrid loopen tot den 12den Maart. De zittingen der cortes leverden in de laatste dagen niets van belang op. Het ministerie had, 't welk nu eerst ruchtbaar was geworden, reeds den 28sten Februarij ll. de noodige bevelen gegeven om al de bevestigde plaatsen in het tweede militaire distrikt in staat van verdediging te brengen. — De finantiele toestand was steeds zeer zorgelijk. Naar men zeide waren de inkomsten tot de maand Junij aanstaande reeds nu verbruikt. — Er liep spraak van onderhandelingen met Frankrijk over eene postale schikking.

De regent zou, naar men verzekerde, aan den aartsbisschop van Toledo verklaard hebben, dat de vrees van de geestelijkheid met opzigt tot het ontwerp voor de regeling der kerkelijke betrekkingen van Spanje met Rome, ongegrond waren. Dat ontwerp zou niet aangeboden worden.

Te Barcelona werd den 12den als zeker verhaald, dat het gouvernement, op de vertogen der gedeputeerden van Katalonie, in belangrijke concessien was getreden. Hetzelve zou namelijk bewilligd hebben in de herstelling der municipaliteit van 1841 en de reorganisatie van drie bataillons der nationale garde. Naar men te Madrid wilde weten had het gouvernement werkelijk concessien gedaan en waren de bevelen deswege reeds naar Barcelona afgezonden, maar werd de aard en de omvang daarvan nog voor de afgevaardigden van het genoemd gewest geheim gehouden.

— Ter beurze van heden (18 Maart) waren genoteerd: 5 pCt. 117,50; 3 pCt. 80,60; Nap. a. 106,25; Spanje 23¼; Rom. L. 105¼.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 20sten Maart.

Uit Berlijn schrijft men van den 16den Maart:

„De graaf *von Perponcher*, gezant der Nederlanden aan ons hof is van zijnen post, dien hij 26 jaren bekleed heeft, teruggeroepen. De reden schijnt, dat hij, door zijn lang verblijf alhier, geen Nederlander meer is. Zijne beide zoons zijn in Pruissische dienst, de een is secretaris van legatie en de ander officier bij de garde Kurassiers. De graaf keert niet naar Holland terug, maar blijft hier wonen.

— Z. D. de hertog *von Nassau*, heeft, vóór Hoogstdeszelfs vertrek naar Berlijn, den koninklijk-Nederlandschen gezant bij de Bondsvergadering, den heer *von Scherff*, ten gehoore toegelaten, om zijne geloofsbrieven te overhandigen als Nederlandsch gevolmagtigd minister bij het Hertogelijk hof. De heer *von Scherff* had vervolvens de eer, aan H. K. H. de Hertogin-Weduwe voorgesteld te worden, en werd daarna aan de Groothertogelijke tafel genoodigd.

— Uit Dusseldorp wordt van den 19den gemeld:

» Gisteren morgen heeft in de omstreken dezer stad een jammerlijk ongeluk plaats gehad. Nabij Hitdorf, namelijk, bekwam de ketel der afkomende stoomboot der Rijn- en IJsselmaatschappij, *Drusus*, een lek, waardoor de heete stoom met kracht naar buiten drong en de zich in de nabijheid bevindende machinisten op de schrikkelijkste wijs verbrand werden. Twee derzelve bleven op de plaats dood, terwijl een derde zich in zoo jammerlijken toestand bevond, dat hij niet meer te vervoeren was. De een uur later afkomende stoomboot der Nederlandsche stoomboot-maatschappij heeft zes dezer ongelukkigen overgenomen en ze in onze stad gebragt.

— Van regeringswege is afgekondigd een den 15 Januarij ll. tusschen Hannover en België gesloten traktaat van scheepvaart.

— Naar men verneemt, hebben de beide kamers der Stendenvergadering de van regerinswege gedane mededeeling van het Koninklijk besluit, betreffende de opdragt van het bewind aan Z. K. H. den Kroonprins van Hannover, gedurende de tijdelijke afwezigheid des Konings, voor kennisgeving aangenomen, zonder dat daarover eenige beraadslaging heeft plaats gehad.

Het gerucht, dat de Koning voornemens zou zijn, afstand te doen van het bewind, ten behoeve van den Kroonprins, vindt intusschen geen geloof; maar men houdt het voor niet onwaarschijnlijk

deze als Medeergent benoemd zal worden, en dat alzoo het vraagstuk omtrent de bevoegdheid van denzelven, tot de uitoefening van het bewind, nog bij het leven des Konings beslist zal worden.

ENGELAND.

LONDEN, den 18den Maart.

De minister *Peel* heeft den 16den Maart in het lagerhuis aangekondigd, dat Koningin *Victoria*, vernemende, dat het kabinet het noodig had geacht om eene belasting op de inkomsten van 3 ten honderd voor alle onderdanen zonder onderscheid, die een inkomen boven de 150 pond st. genieten, voor te stellen, uit eigene beweging zich bereidwillig verklaard heeft, om zich insgelijks aan die buitengewone heffing te onderwerpen. De aankondiging is door de leden van het huis der gemeenten met groot gejuich ontvangen. De bladen der behoudende partij toonen zich over het grootmoedig besluit der Koningin zeer verheugd, doch geven tevens hunne afkeuring sterk te kennen over de handelwijze van lord *Brougham*, die reeds vroeger in het hoogerhuis een voorstel heeft gedaan, hetwelk eenigermate de strekking had, om de Koningin tot de bedoelde opoffering te dwingen.

Heden heeft de minister *Peel* zijne bekende voorstellen in het lagerhuis in de bijzonderheden ontwikkeld. De leden van het vorige ministerie hebben zich toen regtstreeks tegen het denkbeeld eener belasting op de inkomsten verklaard, doch ook het verwijt moeten verduren, dat zij de geldmiddelen tot eenen toestand gebragt hebben, die zulk een buitengewonen maatregel noodzakelijk maakte. Waarschijnlijk zal thans vele dagen achtereen over deze zaak in het parlement gehandeld worden.

— Men is druk bezig met het toerusten der tien duizend man, welke voor den oorlog tegen de Affghanistanen bestemd zijn. Het bevel over dit corps, is opgedragen aan den generaal *Henry Hardinge*, een krijgsman van beproefden moed en veeljarige ondervinding.

— Den 15 is de *Vindictive*, een schoon fregat, met 40 lange 32 ponders en 10 lange 68 ponders, en voerende de vlag van den schout-bij nacht sir *T. Cochrane*, naar China afgezeild. Er staan nu op de Koninklijke werven 18 nieuwe linieschepen, 14 fregatten en 16 oorlogssloepen op stapel.

— De hertog *van Norfolk* is gisteren, in den ouderdom van 77 jaren, overleden. Hij was door geboorte de eerste hertog van Engeland, en lid van den raad der Koningin. Hij werd lang gehouden voor het hoofd der Roomsch-Katholijke partij in Engeland, doch sedert eenige jaren had hij zich aan die partij onttrokken, ofschoon hij in de Roomsch-Katholijke godsdienst bleef leven en daarin gestorven is.

— Gisteren waren de fondsen genoteerd 3 pCt. gec. 89¼; Ned. 2½ pCt. 52¾; 5 pCt. 103½; Spanje 25½; Portugal 3 pCt. 20¾; Braz. 72.

BELGIE.

BRUSSEL, den 20sten Maart.

Na veertien malen zittingen in geheim comité gehouden te hebben, waarin de kamer beraadslaagd heeft over de te verleenen schadevergoedingen ten gevolge der krijgsgebeurtenissen van de omwenteling, heeft zij gisteren in openbare zitting met 52 stemmen tegen 29 een wetsontwerp dessaangaande aangenomen, waaromtrent het openbaar gevoelen zich reeds uitgelaten heeft dat hetzelve op verre na niet aan alle klagten zal voldoen, bepaaldelijk zijn daarbij van schadevergoeding verstoken de eigenaars van polders die door de gebeurtenissen hun land beschadigd of geïnundeerd hebben gezien, of geen vruchten van hetzelve hebben getrokken. Naar gemeld wordt hebben de heeren *de Brouckère*, *Cogels*, *Osy*, *de Villegas*, *Doignon*, *Pirson* en *van den Bossche* in de geheime comités zich met kracht over de gebreken uitgelaten die de voorgedragene wet in hun oog had, maar hebben zij voor de meerderheid moeten onderdoen.

Het thans door de bladen medegedeeld, aangenomen ontwerp, waarvan reeds voorloopig de hoofdinhoud was medegedeeld, bepaalt onder anderen het volgende:

» Onafhankelijk van de som van 4,234,920 franken, die volgens de begrootingswetten van 1831, 1835 en 1839 als voorschot is verleend, wordt eene som van acht millioen franken ter beschikking der regering gesteld, om te worden rondgedeeld tusschen de personen — het zij Belgen, het zij vreemdelingen, tot natien behoorende, waarmede Belgie niet in eenen staat van vijandschap verkeerde — wier bezittingen, gelegen of zich op het grondgebied van het Koningrijk Belgie bevindende, door de gebeurtenissen van de omwentelings-oorlog vernield, in waarde verminderd of weggevoerd zijn. Als zoodanige bezittingen komen in aanmerking 1°. gebouwen; 2°. huisraad in de opvatting van art. 533 van het Burgerlijk Wetboek; 3°. te veld staande of gemaaide veldvruchten, granen, werktuigen voor den landbouw, vee en paarden, 4°. koopwaren.

» De betaling zal in geld plaats hebben voor de verliezen, waarvan het algeheele bedrag op eene mindere som (dan 300 franken zal) worden vastgesteld, en in 3 pCt. inschrijvingen op het grootboek der openbare schuld voor verliezen, die op meer dan 300 franken zullen worden bepaald."

Onder de overige bepalingen der wet behoort ook de instelling eener commissie van vereveningen. Naar het schijnt heeft de maatregel bij sommige leden vooral tegenstand ontmoet, omdat daardoor de vreemdelingen wier goederen in 1830 in het Antwerpsche entrepôt waren opgeslagen, uit 's rijkskas zullen worden schadeloos gesteld, hetgeen zij bij den minder gunstigen toestand der geldmiddelen ongeraden rekenden. Aan den anderen kant beklaagt men zich, dat de eigenaren in de polders langs de Schelde, die gedurende de oorlogsgebeurtenissen overstroomd zijn geweest, geene of noemenswaardige schadeloosstelling zullen erlangen.

Aan het slot der zitting heeft de kamer nog een ontwerp van wet aangenomen betrekkelijk de daarstelling eener tweede stoomboot voor de overvaart van de Schelde te Antwerpen naar het Vlaamsche hoofd.

— In de zitting van het hof van assises van gisteren heeft de advokaat *Theyssens* zijn pleidooi ter verdediging van den graaf *van der Meere* voortgezet, en vervolgens de advokaat *Roussel* het woord gevoerd ter verdediging van den beschuldigde *Parijs*. — De toeloop van nieuwsgierigen om deze debatten bij te wonen blijft steeds voortduren. In de zitting van gisteren merkte men onder anderen weder een twintigtal welgekleedde dames in de gereserveerde plaatsen op. De echtgenoote van den generaal *van der Smissen* schijnt thans geheel hersteld; zij heeft steeds een elegant toilet, schitterende van edelgesteenten.

De advokaat-generaal heeft aan het slot van zijn requisitoir geconcludeerd tot het schuldig verklaren van vijf der beschuldigden, te weten: den generaal *van der Meere*, den voormaligen generaal *van der Smissen*, den intendant *Parijs*, *de Crehen* en *Parent*. Omtrent mevrouw *van der Smissen* zag het openbaar ministerie van de beschuldiging af, betreffende *Joseph van der Smissen*, broeder des generaals, zou het, alvorens te beslissen, de middelen van verdediging hooren, terwijl de beschuldiging tegen *van Laethem* slechts flaauw werd volgehouden. De advokaat-generaal eindigde met de jury er opmerkzaam op te maken, dat de zaak, waarmede men zich thans bezig hield, gewigtig was, en dat zij, zonder het beleid en de standvastigheid der Regering, Belgie en de hoofdstad groote rampen had kunnen berokkenen. — Hij herinnerde de jury aan haren eed, en aan het beginsel om, wanneer er twijfel nopens een beschuldigde bestaat, dien liever vrij te spreken, doch hij vermaande haar tevens, om zich door geene beschouwingen te laten wegslepen, en niet te vergeten, dat de vrijspraak van Straatsburg de beweging van Boulogne ten gevolge heeft gehad.

De verdediger van den generaal *van der Smissen*, de advokaat *Derons*, heeft bij zijn eergisteren gehouden pleidooi den generaal voorgesteld als een slagtoffer der gebeurtenissen van 1831, en als het slagtoffer in en sedert 1839 eener regtsweigering, daar men hem onder allerlei ijdele voorwendsels regters weigerde. In 1831 deelde hij met de meest invloed hebbende mannen en zelfs met den Regent, den heer *Surlet de Chokier*, het denkbeeld, niet eener bloote restauratie, maar eener vereeniging van Holland en België met twee onderscheidene administratien. De generaal, als militaire kommandant van Antwerpen, deed de onder zijne bevelen staande officieren op helderen dag bijeenkomen en deelde hun het aanhangige plan mede. In dat hagchelijk oogenblik vroeg de generaal zijne officieren om raad, maar poogde geenszins hen in eene zamenzwering of oproerige beweging te wikkelen. Op dat zelfde oogenblik zond de generaal een officier naar den generaal *Chassé*, bevelhebber der citadel, en naar den kapitein ter zee *Koopman*, bevelhebber der oorlogsflotille, ten einde hun woord van eer te ontvangen, dat geen Hollandsch soldaat den voet in Antwerpen zou zetten, bijaldien de Belgische troepen die stad mogten verlaten, om te Brussel eene poging te doen tot het daarstellen eener nieuwe orde van zaken. Bij den Regent geroepen, om van zijn gedrag rekenschap te geven, begaf de generaal zich onverwijld naar Brussel, en vond aldaar het opgeruide graauw razende en tierende voor het paleis van den Regent, luid schreeuwende om het hoofd van den kolonel *Borremans*. Hij ging midden door de menigte heen en vond eene veilige schuilplaats bij den Regent. Twee dagen daarna droeg deze aan den generaal het militair bevel over Namen op. Later, en ten gevolge den raad zijner vrienden, meende *Van der Smissen* het land te moeten verlaten. Na het vredesverdrag met Holland keerde hij terug, en kon nimmer verkrijgen, om teregt gesteld te worden. Koninklijke besluiten en eene wet werden uitgevaardigd, om te beletten, dat eenige vervolging tegen hem kon worden aangevangen. Hij werd wederom in de kaders van het leger geplaatst; deze stelling werd hem echter spoedig daarna wederom ontnomen door den val van een ministerie, dat van die stelling eene kabinets-quæstie had gemaakt. — Na dit overzigt nopens de antecedenten van den generaal *Van der Smissen*, trad de verdediger in eene beschouwing der feiten van de beschuldiging. Hij trachtte aan te toonen, dat het kabinet, hetwelk, dat

van de heeren *Lebeau* en *Rogier* opgevolgd is, tot elken prijs iets vinden moest om deszelfs ministerieel geluk te verzekeren, en zoo vond de Regering het komplot. Zij moedigde de verklikkers aan, ten einde naderhand aan de kamers te kunnen zeggen: « Wij hebben het land gered, want wij hebben eene vreesselijke zamenzwering verijdeld. »

— Sedert drie dagen heeft men de wachtposten des nachts te Brussel verdubbeld, en patrouilleren piketten linietroepen de straten door, terwijl de stads-sergeanten het grootste gedeelte van den nacht op de been blijven. Intusschen heerscht tot dusver de grootste rust in de stad.

— De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft een belangrijk werk aan de kamers overgelegd, te weten, een verslag over het lager onderwijs in Belgie, van 1830 tot 1840.

Dit verslag klimt intusschen ook tot hooger op. In vier afdeelingen geplitst, wordt in de *eerste* een blik geslagen op de inrigting van het lager onderwijs, onder de wetgeving van het Koningrijk der Nederlanden, en wordt de werking van de wet van 1806 ten deze in het licht gesteld.

In de *tweede* afdeeling worden de wijzigingen nagegaan, die na de Belgische omwenteling van 1830 in die Nederlandsche inrigting gemaakt zijn, en de gevolgen van de vrijheid van het onderwijs ontvouwd.

In de *derde* wordt een blik op het geheel van de bestaande wetten-reglementen enz. nopens het onderwijs in België geslagen.

Eindelijk bevat de *vierde* afdeeling eene algemeene statistiek, betreffende het lager onderwijs, opgaven der daartoe bestede uitgaven, het getal scholen, dat der onderwijzers en kweekelingen van beider kunne, mitsgaders de aanduiding der op elke school gevolgde leerwijs en onderwerpen van onderwijs.

Men kan uit deze bloote opgave besluiten, hoe volledig dit werk is, en hoe vele hoogst nuttige bescheiden het bevat.

Uit de algemeene slotsommen blijkt, dat de Staat, in de tien jaren, waarover dit verslag loopt, ten behoeve van het lager onderwijs heeft aangewend eene som van 2,718,096 fr., zijnde meer dan 270,000 fr. 's jaars.

Het getal lagere scholen dat, voor 1830, 4046 beliep in de Zuidelijke gewesten des Koningrijks, was den 31 December 1840 geklommen tot 5189. Het getal kweekelingen was in dat tienjarig tijdsbestek met 160,000 toegenomen, behalve die op de scholen in de afgescheidene gedeelten van Limburg en Luxemburg.

De verhouding van het getal leerlingen, dat de lagere scholen bezoekt, tot dat der bevolking, was den 31 December 1840, over geheel België, als 1 tot 9. In het Luxemburgsche was die verhouding als 1 tot 7 en in de provincie Namen als 1 tot 6 gestegen.

— Uit Antwerpen schrijft men, dat de stoomboot *British Queen* den 28sten dezer op de reede zal gehaald worden om hare lading in te nemen.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 21sten Maart.

Bij Koninklijk besluit van den 19den dezer, is de heer Mr. *F. A. van Hall*, lid der Provinciale Staten van Noord-Holland, en Advokaat te Amsterdam, met den laatsten dezer maand benoemd tot Minister van Justitie.

— Onlangs heeft Z. M. de Koning, bij besluit, de bepalingen, vervat in de artikelen 2, 3 en 4 van het Koninklijk besluit van den 20 December 1828, n°. 19, toepasselijk verklaard op alle zoodanige militairen, tot wier opneming in een geneeskundig gesticht voor krankzinnigen door den regter de vereischte magtiging zal zijn verleend, overeenkomstig de voorschriften, vervat in de wet van den 29 Mei 1841 (*Staats-blad* n°. 20), en tot wier ontslag uit den militairen dienst door het departement van oorlog wordt besloten, en zulks ook dan, wanneer zij niet onder curatele zijn gesteld; met dien verstande nogtans, dat de verpleging dier personen in geen ander, dan in een geneeskundig gesticht voor krankzinnigen zal kunnen plaats hebben.

— Naar men verneemt, is de baron *van Heeckeren* naar Parijs vertrokken tot overbrenging aan Koning *Lodewijk-Philips* van het grootkruis der Willemsorde. Ook aan den hertog *van Orleans* en aan den Prins *de Joinville* wordt die orde overgebragt.

— Uit Utrecht schrijft men van den 18den Maart:

» Gisteren heeft de hoogleeraar *J. C. Swijghuizen Groenewoud* de rectorale waardigheid overgedragen aan den hoogleeraar *G. J. Loncq*, na het houden van eene redevoering *de Corano* (over den Koran). Tot Secretaris van den Academischen Senaat is benoemd de hoogleeraar *C. A. Bergsma*.

» Deze Academische feestdag is des avonds door H. H. Studenten met eene serenade besloten."

— Laatstleden Donderdag morgen vroeg ontstond er te Leiden brand in een pakhuis op de Hoogewoerd, tusschen de Kraaijer- en Rijnstraten, toebehoorende aan den heer *D. van Loon* en verhuurd aan den heer *Hartog*, hetwelk gedeeltelijk tot het bergen van wol, gedeeltelijk tot het maken van cigaren gebezigd werd. Toen men den brand bespeurde, was dezelve het geheele pakhuis reeds aangetast en was het onmogelijk hetzelve te behouden. Het is dan ook geheel uitgebrand, en de belendende gebouwen hebben mede schade geleden, hoewel door de hulp der brandspuiten de verdere voortgang der vlammen verhinderd is. Het pakhuis met toebehooren, als ook de belendende huizen, waren voor brandschade verzekerd.

— Uit Groningen schrijft men, van den 17den dezer:

« Wij vernemen, dat met den 1sten April aanstaande de Hollandsche post alhier des avonds ten 5 ure zal aankomen, zoodat alsdan de ingezetenen dezer stad de daarmede aangebragte brieven nog dienzelfden avond per omgaanden post zullen kunnen beantwoorden.

« Van de percelen Aanwassen op 's rijks Uiterdijken, gelegen aan den Dollard, op den 20sten December ll. van wege het bestuur der domeinen te dezer stede, onder nadere approbatie van Z. Exc. den Minister van Finantien, publiek geveild, zijn van de belangrijkste kavelingen alleen de vier eerste gegund, en op heden van de overige, de kavelingen 8, 9, 10, 11 en 12, zijnde te zamen 215 bunders, in ééne massa, op nieuw geveild, waarvoor eene som van *f* 105,000 is geboden, zijnde *f* 9000 meer, dan den gedesapprobeerden verkoop; zoodat dezelve nu dadelijk na de veiling is goedgekeurd. »

IETS OVER DE KOFFIJ.

(*Vervolg van N°. 34 en slot.*)

Eenige schrijvers spreken van eenen zekeren *Chadely*, die, zich niet kunnende overgeven aan zijne avondgebeden ten gevolge van de groote aanvallen van slaap, van dezen drank een proef nam, welks nut hij erkende, zoodat de derwischen niet weinig tot deszelfs verbreiding toedroegen. Wat er ook van zij; zeker is het dat in het midden der negende eeuw van de Hegijra (Mahomedaansche tijdrekening) en in de vijftiende onzer tijdrekening de Arabieren de koffij begonnen te verbouwen.

Gemaleddin Abou Abdallah Ben-Saïd, bijgenaamd *Dhabhani*, omdat hij te Dhabhan, een klein stadje van Yemen, geboren was, was *Mufti* van Aden, eene stad en beroemde haven van Arabie, aan de Roode Zee. Genoodzaakt zijnde om zich wegens eenige zaken naar Perzië te begeven, toefde hij daar eenigen tijd en zag dat de inwoners koffij gebruikten en de eigenschappen van dezen drank zeer roemden. Te Aden teruggekeerd kreeg hij eene ongesteldheid, en gebruikte de koffij die hij zich nog herinnerde, en was zeer blijde ze gebruikt te hebben. Hij merkte op dat dezelve de kracht heeft om slaap en verdooving te weren en het ligchaam ligt en gemakkelijk te maken. Hij voerde dus de gewoonte dezer drank te Aden in (*). Op zijn voorbeeld gebruikten de burgers, regtsgeleerden, en zelfs menschen uit het volk de koffij; de eene om zich gemakkelijker aan de studien, anderen aan de kunstwerken van hun beroep over te geven. Van dit tijdstip af, wordt het gebruik dezer drank meer en meer algemeen. De fakirs gebruikten ze zelfs in de moskeeën onder het zingen van geestelijke hijmnen. De koffij was in eene groote vaas van roode aarde, de opperste tapte uit dezelve in een klein napje en gaf hen allen op de rij af te drinken, beginnende aan de regterhand onder het zingen der gewone liederen. De leken en alle omstanders deden hetzelfde. *Gemaleddin* stierf in het jaar van *Mahomed* 857 (1459).

Het gebruik te Aden hield nimmer op en men zegt, dat de Arabieren nooit deze verfrisschende drank drinken, zonder het paradijs aan *Gemaleddin* toe te wenschen, tot belooning van het hun gedane geschenk.

Tegen het einde van de negende eeuw der Mahomedaansche telling, plantte men de koffij van Aden naar Mekka en Medina voort en weldra ook door geheel Arabie; binnen korten tijd had men, zoo wel in deze streken als in Perzië, publieke plaatsen gesticht, waar de ledigganger hunnen tijd konden dooden en zich van hun werk kwamen verzetten: men speelde er het schaakspel, waarin de Arabieren uitmunten, en alle andere natien overtreffen: de dichters droegen daar de uitvloeisels van hun vernuft voor, en men schonk gezuiverde koffij. Het toenmalige gouvernement, verdroeg, ofschoon het zeer willekeurig was, echter die bijeenkomsten.

Uit Arabie kwam de koffij in Egipte, zelfs tot Cairo toe, waar zij begon gekweekt te worden in het begin der 10e eeuw der Hegijra, of zestiende na *Christus*. Uit Egipte landde zij vervolgens in Syrie, voornamelijk te Damascus en Aleppo, en wel zonder eenigen hinder, paal en in een woord in alle steden van dit uitgestrekte gewest.

De eerste ongenade, die de koffij moest verduren, had plaats te Mekka in 917 (1511). Twee broeders, van beroep geneesheeren en uit Perzië geboortig, kwamen zoo ver, dat zij den Emir *Khaïr-Beg Mimar* overtuigden, dat de koffij een verdoovend middel was, hetwelk aanleiding gaf tot uitspattingen, welke streden tegen *Mahomed's* geboden. *Khaïr-Beg* belegde eene vergadering van doctoren en geneesheeren om hun gevoelen over het onderhavige onderwerp te vernemen. De eersten verklaarden dat de koffijhuizen strijdig waren met den Koran, de tweeden dat de drank die daar getapt werd nadeelig

(*) Volgens een Arabisch manuscript in de bibliotheek van den franschen koning, n°. 944 der Catalogus, vertaald door *Sijlvestre de Sacy*, *Chrestomathie arabe*, tome II page 224.

was aan de gezondheid en velen beweerden dat zij zelve het tegendeel er van ondervonden hadden. Een der aanwezigen begon zelfs te beweren dat zij even verdoovend was als de wijn. Deze verklaring deed de vergadering lagchen. » Hij heeft dus wijn gedronken!" riep men, Hij moest toestemmen en aan zijne naïviteit had hij vieren-twintig stokslagen te danken.

Khaïr-Beg verzocht een besluit van den Sultan om de verkoop der koffij te Mekka te verbieden, en staakte reeds bij voorraad derzelver ronddeeling op de publieke plaatsen, en alleen in het geheim dronk men ze nog binnens huis om de wreedheid des Emirs te ontgaan: want, toen *Khaïr-Beg* onderrigt was, dat iemand uit de stad ze gedronken had in weerwil van zijn verbod, liet hij dezen gestreng straffen, op een ezel rondleiden en ter pronk stellen op de straten en pleinen. Weldra kwam des Sultans besluit, doch was geheel strijdig met de verwachtingen der vijanden der koffij: dit besluit behelsde dat de heeren doctoren uit Cairo, die geleerder moesten zijn dan die van Mekka, de schadeloosheid der vrucht erkend hadden en beval dus aan den Emir zijnen last in te trekken. Een ieder hervatte dus gerust het gebruik van dezen drank, toen zij vernamen, dat dit zelfs te Cairo, de residentie des Sultans, toegestaan werd.

In het jaar 932, haalde de scheik *Sidi-Mohammed Ben-Arrak*, toen hij vernomen had dat men in de koffijhuizen gewelddadigheden bedreef, de bevelhebbers over om de huizen, waar men de koffij verkocht te doen sluiten: dat men ze bij zich aan huis gebruikte belette hij echter niet. Na zijnen dood werden de koffijhuizen weder geopend even als vroeger voor het publiek.

Aan de hindernissen die de koffij moest veroorzaken was nog geen einde; doch gedurende de minderjarigheid van *Mahomed IV* ten tijde van den oorlog op Candia werden de koffijhuizen voor de laatste maal gesloten. Deze maatregel vermeerderde nog meer het gebruik der koffij in het Ottomannische rijk, naar alle zijden werd zij verspreid: eerst door Griekenland en vervolgens in 1652 kwam zij ook in Europa en geraakte langzamerhand tot zulk een dagelijksch gebruik dat menigeen zijn dagelijksch rantsoen voor geen geld der wereld zou willen geven.

SPREEKWOORDEN

1.

» Een gek kan meer vragen, dan een wijze beantwoorden!" Wel doordacht is dit dubbel waar. Voor eerst toch kan ook de eenvoudigste mensch vragen doen, waarop de kundigste en wijste volstrekt geen antwoord weet te geven. Vragen toch is doorgaans gemakkelijker dan antwoorden; even zoo als eisschen gemakkelijker is dan geven, zeggen gemakkelijker dan doen, belooven gemakkelijker dan woordhouden, bevelen gemakkelijker dan gehoorzamen, en zoo al meer.

Ten andere kan een wijs en verstandig man dikwijls wel een antwoord geven, maar hij wil niet, omdat de vraag of te eenvoudig is, of te gewigtig, of ontijdig. Aan zijn vragen kent men doorgaans den eenvoudigen en ongeoefenden; – aan zijn zwijgen den wijzen en verstandigen man.

2.

» Men moet met de wolven huilen, daar men mêe in 't bosch is!" Dat wil zeggen: als men bij onverstandige lieden komt moet men even onverstandig handelen als zij? – Neen!" moet uw antwoord zijn. Want, vooreerst, gij moet u niet met de wolven vereenigen, maar hen uit den weg gaan, zoo ver gij maar kunt. Ten tweede, is het u niet mogelijk hen te ontwijken, dan moet gij zeggen: » Ik ben een mensch en geen wolf: ik kan zoo mooi niet huilen als gij!"

Ten derde; houdt gij u overtuigd, dat er geene mogelijkheid voor u bestaat, om anders van hen los te komen; wel nu, wat raad? het zij u dan toegestaan, eens of tweemaal met hen te huilen zoo goed als gij kunt, maar past op, dat gij niet met hen bijt en een andermans kudde overvalt en zijne schapen verscheurt en rooft, anders komt ten laatste de Jager, en dan wordt gij met hen dood geschoten!

3.

» Veel handen maken ligt werk!" Alles gaat gemakkelijker als men hulp heeft. Maar een geheim verzwijgen kan men beter alleen, dan met elkander.

4.

» Zoo hebben onze vorouders gedaan, en zoo doen wij ook!" Dit spreukske hoort vooral bij de Landlieden thuis. Kundige mannen laten geene geschikte middelen onbeproefd ter verbetering van den landbouw en de veeteelt. Wat zij in andere Landen daaromtrent nuttigs zien, dat brengen zij naar ons Land over: wat zij soms toevallig ontwaren, dat voordeelig werkt, deelen zij ten nutte van de Landbouwers mede en wekken hen op, om dat middel te beproeven en hun voorbeeld te volgen. Doch de meesten zeggen dan gewoonlijk: » wij houden ons aan de wijze onzer vaderen; zoo als » die den landbouw gedreven hebben, zoo drijven wij ze ook!" Dat is kostelijk gezegd, goede Landlieden! maar gij moest woord houden. Of denkt gij dan dat landbouw en veeteelt op eens tot die hoogte gekomen is, waarop gij ze ziet? Neen! daartoe hebben uwe vaders en voorvaders veel beproefd. Veel is hun wel mislukt, maar ook met veel hadden zij het goed geraden, en dat is beter geworden. Veel is er nog, dat in de toekomst beter worden zal, ofschoon het nu nog gebrekkig moge zijn. Landbouw en veeteelt zullen zeker met den tijd al meer vooruitgaan; maar dan moet gij woord houden, en het goede voorbeeld van uwe leergierige en vlijtige voorvaderen bestendig volgen.

DEPARTEMENT BREDA,

DER MAATSCHAPPIJ *TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.*

Het alhier gevestigd Departement der Maatschappij »*tot nut van 't algemeen*", hield dezer dagen de laatste zijner wintervergaderingen gedurende dit maatschappelijk jaar. Deze bijeenkomsten, welke maandelijks plaats hebben, werden druk bezocht, en verschaften telkens aan de leden een nuttig en aangenaam avondonderhoud, door de voordragt van voortreffelijke verhandelingen en bijdragen; terwijl dit genoegen nog merkelijk werd verhoogd door de welwillende medewerking der muzijkvereenigingen de *Harmonie* en *Philharmonie*, die bij afwisseling hare schoone gaven deden hooren. Over het geheel mag men zich verheugen over den bloeijenden staat, waarin niet alleen het Departement zelve, maar ook de Inrigtingen, die van hetzelve uitgaan, verkeeren. Uit een kort overzigt, door den Heer Voorzitter, bij het sluiten der laatste vergadering, aan de leden medegedeeld, bleek onder anderen:

dat de *Spaarbank* meer en meer aan het doel begint te beantwoorden, en inzonderheid bij de arbeidende klasse ruimeren bijval vindt, zoodat haar kapitaal in het afgeloopen jaar van *f* 3212.55 tot *f* 5749.63$\frac{1}{2}$, is aangegroeid, en de ingelegde gelden ruim tweemaal zoo veel als in het voorgaand jaar hebben bedragen;

dat de *Zieken-Societeit*, met den 1. Junij 1841 opgerigt, reeds 193 leden telt, en nog dagelijks aanwint; terwijl de contributien tot en met 31. December van hetzelfde jaar eene som van *f* 388.10, en na aftrek van alle uitgaven en onkosten, een batig saldo van *f* 115.34$\frac{1}{2}$ hebben opgeleverd; zoodat ook de berekening, waarop deze instelling is gebouwd, bij ondervinding blijkt proef te houden, en de deelnemers dus volkomen voor de hen toegezegde voordeelen gewaarborgd zijn, ongeacht de zekerheid welke zij vinden in een kapitaal van bijna zes honderd gulden, dat uit de departementale kas en door vrijwillige bijdragen van elders is bijeengebragt, om het fonds bij onverhoopten tegenspoed te stijven;

dat eindelijk de commissie ter uitdeeling van verwarmende spijzen en brandstoffen, in den afgeloopen winter, bij de ingezetenen dezer stad op nieuw gewenschte medewerking heeft gevonden, en alzoo in staat is geweest ongeveer vijf duizend portien soep en even zoo vele ponden brood en vijftig duizend turven uit te reiken; hebbende de ontvangst dier commissie bedragen *f* 1453.55, de uitgaaf *f* 1387.50, en blijvende er alzoo een voordeelig saldo van *f* 66.05.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag waren genoteerd: Ned. 2$\frac{1}{2}$ pCt. 52 drie zest.; dito 5 pCt. 102; Kansbill. 26$\frac{1}{4}$; Amort.-Syndik. 92$\frac{7}{8}$; dito 3$\frac{1}{2}$ pCt. 76$\frac{7}{8}$; Domein Losr. 101$\frac{1}{8}$; Handelm. 156$\frac{1}{2}$; dito Nieuwe 105$\frac{5}{8}$; O. I. 98$\frac{15}{16}$; Haarl. Spoorw. 79$\frac{1}{2}$; Rijn Spoorw. 94$\frac{1}{4}$; Haarlemmermeer 102$\frac{1}{2}$ Rusl. 105$\frac{7}{8}$,106; Id. 1831—33 98$\frac{3}{8}$ Id. bij Hope 4 pCt. 88$\frac{1}{2}$; Inschr in adm. 6 pCt. 68$\frac{15}{16}$ Cerf. van do. 70$\frac{1}{2}$; dito onbepaald 18$\frac{1}{4}$; Passive 5$\frac{5}{16}$; Por. 5 pCt. 29$\frac{1}{4}$ – Oost. Met. 106$\frac{5}{8}$; Weenen bank bij Gall 95; Polen 150; Amerika 6 pCt. 61 dito 5 pCt. 67; Braz. 68$\frac{5}{8}$; Columbia 19$\frac{1}{2}$; Mexiko 39$\frac{1}{2}$; Perz. 8$\frac{3}{4}$; N. Amerika Philadelphia bij Hope 67; Id. 6 pCt. bij Rotschild 61; Spanje 21 elf zest.; coupons dito 23$\frac{1}{2}$.

186ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

Aan het Loterij-Kantoor van A. L. POLAK, Veemarkt Lett. D, N°. 178, te *Breda*, alwaar in voorafgaande Loterijen aanzienlijke Prijzen en premien zijn getrokken, zijn te bekomen, voor de *Eerste Klasse* van bovengemelde Loterij, waarvan de trekking begint op Maandag den 21. dezer, HEELE en GEDEELTEN van LOTEN, in *Huur* en *Koop*, volgens het plan.

*** Door BROESE & COMP., te *Breda*, is de gelegenheid geopend tot het abonneren voor BINNEN- en BUITENLANDSCHE DAGBLADEN en TIJDSCHRIFTEN. De voornaamste Hollandsche en Fransche Dagbladen en Tijdschriften worden in deze hunne *Leesinrigting* opgenomen.

Het abonnement voor DAGBLADEN geschiedt 3 maandelijks en voor TIJDSCHRIFTEN, REVUES enz., 's jaarlijks.

Een meer uitvoerig Prospectus hunner Leesinrigting is voor de belangstellenden gratis verkrijgbaar.

Bij Bovengemelden kan men zich tevens abonneren voor het lezen van Boekwerken in hunne NEDERDUITSCHE en FRANSCHE LEES-BIBLIOTHEEK, bestaande uit ruim vijf duizend Boekdeelen. De Voorwaarden zijn: Voor 14 dagen 50 Cent, één maand *f* 1,00, 3 maanden *f* 2,75, 6 maanden *f* 5,00, een jaar *f* 9,00. Een en ander breedvoeriger in de Catalogus der Bibliotheek vermeld.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.